

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorile născocite nu se primesc. — Manuscrisurile nu se retrămit.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ȚI.

ANULU L.

Pe unu an 12 fior., pe șese luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

NR. 195.

Sâmbătă, 5 (17) Septemvre.

1887.

Brașov, 4 Septemvre 1887.

În zilele aceste a fost mare consiliu de miniștri în Peșta. În acest consiliu s'a discutat proiectul de buget ce va fi a se prezenta viitoare diete. Se asigură că guvernul a pregătit mai multe proiecte de lege, cari au de scop a urca veniturile statului, dărând *deocamdată* fără a se urca dările. Prin aceste proiecte și prin reforma impositivului pe spirit guvernării cred că vor dobândi un bilanț mai favorabil, decât nu se vor urca din nou cheltuielile pentru armată. Se mai țice, că în urma nouelor măsuri financiare proiectul de conversiune va rămâne încă câțva timp neexecutat.

Eată în puține cuvinte noul buletin al stărei financiare a statului, ce-l aduc la cunoștința publică foile oficiale. El nu este de natură de a inspira contribuabililor încredere și liniște. Asigurarea, că „deocamdată“ nu se vor urca dările și că bilanțul va deveni mai bun, „decă“ nu se vor cere nouă cheltuieli pentru armată, este a se considera mai mult ca un avertisment dat populației, ca să fiă gata a întâmpina nouă sarcini.

Dăr ori se va împlini ori nu speranța oficioșilor, fapt este și rămâne, că dela poporele acestui stat se cer din an în an mai multe jertfe și că în schimb li-se dă din ce în ce mai puțin.

Pot să declameze foile ungurești cât vor vor despre întărirea ideii de „stat maghiar“ și despre marile progrese ale maghiarismului, căci totuși în cele din urmă numai cifrele vor vorbesc, cifrele negative din buget și creșterile de pe răboșul poporelor.

În timpul din urmă poporul maghiar este amăgit de conducătorii săi cu nouă iluzii. Se propagă în sinul lui sistematic ideile false și speranțe deșerte. I se spune șilnic, că ca Maghiarul nu mai este altă nație pe lume, și că de aceea toate națiile dimprejur trebuie să se închine lui, cultului lui, limbii lui, datinelor și obiceiurilor lui și să se îmbrățișeze ca să potă fi ferice pe acest pământ.

I se spune poporului maghiar, că el n'are a se teme de nimic, că în aceste țări au încetat toate divergențele și nemulțămirea dintre popore, că aici toate poartă timbrul maghiar, și numai în Austria sunt lupte de naționalitate, numai acolo lupta poporelor a luat un caracter periculos al statului.

Se strigă în gura mare, că Ungurii n'au de a face decât „cu câțiva agitatori“, contra cărora ei ar trebui să apere statul.

Dăr, pe când se proclamă acesta, se face apel la sprijinul întregii societăți maghiare „care cu ochii veghiatori și cu brațul ei îngrijitor caută a influența și pe acele cărări, pe unde statul nu poate ajunge.“ („Pesti Naplo“ dela 6 Sept. a. c.)

Tot numai pentru cei „câțiva agitatori“ află de bine „atotputernicul“ guvern unguresc a consilia pe capul statului ca să admineze mereu pe supușii săi de altă limbă, să fiă cu „sentimente patriotice“ și să cultive „frățesca înțelegere“ cu cei dela putere.

Măsurile ce se iau astfel de guvern și de întreaga societate maghiară pentru influențarea poporelor nemaghiare nu stau în nici o proporție cu însemnătatea unor preinși „agitatori singuratici“, cari ar amenința statul.

E înverdat dăr, că decă întreg aparatul statului și chiar influența societății maghiare se pune în mișcare contra „câtorva omeni“, acesștia trebuie să aibă o mare putere, care numai în nemulțămirea generală a poporelor își potă afla rădăcina.

Nemulțămirea există dăr și crește pe ți ce

merge între poporele Ardealului și ale Țerei ungurești, și Ungurilor le poate succede încă câțva timp de a o înăbuși și a împedeca manifestarea ei mai puternică, dăr nu le va succede niciodată a o delătura pe calea pe care au apucat și cu politica violentă ce o urmăresc, precum ne îndoim că le va succede a restabili vre-odată echilibrul în finanțele statului cu administrația destrăbălată și părtinitoare de aci.

Afacerea Lucaciu.

În numărul de ieri am publicat decisiunea Tablei r. din Peșta, care aprobă arestarea d-lui Vasiliu Lucaciu. Astăzi dăm după foile ungurești raportul ce a premersu acelei decisiuni care e următorul:

Dr. Vasiliu Lucaciu, preot gr. cat. în Sisieș, se întorse acasă înainte de alegerile dietale în Iunie a. c. dela conferința din Sibiu a alegătorilor români și cu încuviințarea autorității convocă la Țeuți o adunare populară, în care referă despre misiunea sa și despre hotărârea luată în Sibiu, care culminează în aceea, ca alegătorii de naționalitate română să nu ia parte la alegeri. Solgăbirăul Geza Boszormenyi, care a funcționat la această adunare populară ca reprezentant al autorității, nu pricepe nici o vorbă românească și așa s'a putut întâmpla, ca Lucaciu să se abată dela programul anunțat și să țină o vorbire ațîțitoare îndreptată contra statului unguresc. Câteva zile după această întâmplare, numeroși Români cu simțăminte patriotice cari au luat parte la adunare, făcără arătare în scris la fișpanul comitatului Sătmar contra lui Lucaciu, pe care-l desemnară ca pe un amărit dușman al statului unguresc și ca pe cel mai blăstemat contrar al ungarismului. Lucaciu se fi ținut — după cum arată denunțarea — în raportul său între altele: „Nu vedeți, cât sunteți de apăsați? Inzadar vă adresați la autorități cu plângerile voste, aflați numai urechi surde, ori în cel mai bun cas vă țice: Să peră miserabilul Român! Legile noastre sfințite bisericesc le calcă Ungurii în picioare, ei vreau să le răpescă Românilor credința și naționalitatea lor. Dăr nu vă temeți, în curând va sosi mult doritul moment, când vom da un semn de viață și e aproape timpul, când vom pute țice: În Ungaria noi suntem domni.“

Acastă vorbire se fi deslăntit jura de rassă în populație, pretinținea s'a auțit exprimându-se dorința: Oh, de-ar veni odată Rusul aci, pentru ca să se ivescă o lume mai bună! Tribunalul r. din Sătmar ordonă în urma acestei denunțări cercetare contra lui Dr. Lucaciu pe temeiul § 172 din cauză de ațitare și în același timp deținerea agitatorului, spre a-l împedeca de a mai influența pe poporul nesciutor ce este orbesce devotat și de a ingrenia astfel cercetarea. Dr. Lucaciu a apelat contra acestei hotărâri a tribunalului la Tabla r. și declară în apelațiunea sa, că învinovățirea e o cleveire inventată de inimiții săi, în contra căreia el, fiind arestat, nu se poate apăra. El se provocă la martori — mai ales pop și învățatori — și se îndoesce în fine, că judecătorii lumesci ar ave dreptul să judece asupra lui, deorece el ca preot catolic e supus drepturilor canonice.

Din acest raport nu reese altceva, decât că Lucaciu e victima dușmanilor săi, cari și-au luat refugiul la denunțări false, precum se poate convinge oricine, care a cetit în procesul-verbal original întrăga vorbire a d-lui Lucaciu ținută în cea adunare și a asemănat-o cu raportul de mai sus. Mai reese de aci, că guvernul unguresc calcă în picioare legea, numind între Români funcționari, cari nu știu românește, folosind apoi această împrejurare pentru măsurile lui de terorizare. În fine reese de aci dorința d'a fi scăpați de Lucaciu aceia, cari din cauza lui nu și puteau juca mendrele lor de maghiarizare în comitatul Sătmarului.

Cestiunea bulgară.

De Joi în săptămâna, trecută, și în care Poșta primi răspunsul Germaniei la propunerea sa de mijlocire privitoare la generalul Ehrenroth, consiliul de miniștri turci deliberă mai în fiecare ț pentru a lua o hotărâre, dăr fără a pute ajunge la vre-un rezultat. Această nehotărâre provine negreșit dela nouă atitudine a grupei anti-rusesc. Într'adever, o telegramă din Constantinopol a „Agenției Havas“ comunică, că Sâmbătă Englitera, Austria și Italia facură să înțelegă, decât nu chiar declară categoric prin baronul Blanc, că se opun la trimiterea în Bulgaria a unui regent său locotenent prințiar, ori care ar fi naționalitatea sa.

Acastă declarațiune răspunde într'un mod preventiv la demersul ce trebuia să facă Turcia în privința generalului Ehrenroth, și din cauza acesta o nouă întrunire a consiliului s'a ținut Duminecă, dăr fără mai multă isbândă. În sfârșit Sultanul întruni Luni la Yildiz Kiosk consiliul, și etă că sosesc o altă scire, care este corolariul semnificativ al declarației de mai sus.

Acastă scire țice, că Englitera, Austria și Italia au autorizat pe agenții lor din Sofia să aibă relații personale cu prințul Bulgariei, ceea ce se consideră ca o recunoșcere a faptului indeplinit.

O altă cauză a nehotărârii Turcilor este că nisece înalți funcționari, cari îndrăsnesc puțin să vorbescă, par împărțiți: unii ar vor o înțelegere turco-rusescă, ceilalți, mai puțin numeroși, ar dori o înțelegere turco-englesescă, dăr toți recunosc că Turcia e păcălită de Germania. Numai Sultanul ar susține pe Germania.

„Agenția Havas“ află în ultimul moment, că afară de declarațiunea de mai sus, Englitera, Austria și Italia sunt de acord pentru a respinge și propunerea care are de scop a trimite o comisiă internațională în Bulgaria.

Demonstrațiunea din Sofia.

Oficiosul „Fremdenblatt“ din Viena țice, că demonstrațiunea din Sofia arată într'un mod nendios puterea partidului ce menține pe prințul și guvernul; atacurile organului d-lui Karaveloff sunt de natură a apropia pe prințul de națiune. Dăr patrioții din Sofia ar face mai bine să manifesteze devotamentul lor într'un chip mai puțin violent; scenele de pe strade nu sunt de loc în interesul Bulgariei.

În Petersburg manifestația de Luni la Sofia a produs o impresie rea; ea e socotită ca o încercare pentru a exercita o presiune electorală contra adversarilor guvernului.

Un manifest al contelui de Paris.

O telegramă din Paris cu data 14 Septemvre comunică, că într'un manifest, contele de Paris, dând instrucțiuni sale monarchiste, crede că sufragiul universal poate se readuce într'un mod legal monarchia; el declară că monarchia va fi liberală, va restabili adevăratul regim parlamentar, va ridica într'un mod pacinic situațiunea Franciei în Europa, va pute să trateze cu puterile, va ușura într'un mod simultan sarcinile militare, cari strivesc Europa și va readuce pacea religioasă și pacea socială.

SCIRILE ȚILEI.

„Kolozsvár“ în articolul de fond dela 12 Septemvre face o asemănare între adunările „Kulturgylet“-ului și între alte feluri de adunări ale Sașilor său ale Românilor. De sine se înțeleg, că, după „Kolozsvár“, „Kulturgylet“-ul este totul în el se oglindeză totă „cultura“ și totu „patriotismul“ din lume. Când membrii acestei „societăți de cultură“ se adună la o altă, totdeauna fac o trebă „binecuvântată“, er „decă câțiva agitatori valah și se adună, d. es în conferința la Sibiu, ce fac?“ — se în-

trébă în fine „Kolozsvar“. — „Protesteză în hotărârii lor contra statului „maghiar“ și în petrecerile lor își pun înaintea ca semn caracteristic stindardul unei patrie „streine“, cu roșu, galben, vânetu... Dacă se adună la o altă oră ce societate săsescă seu română — continuă totu „Kolozsvar“ — ei totdeauna demonstrează contra actualei constituțiuni ungurești și rezultatul este totdeauna amărârea dispozițiunii spiritelor“. — „Kolozsvar“ compară, vrându-nevrându, adunările „Kulturegyletului“ cu adunările politice. Ce va să zică a nu avea conștiința curată!

— x —

În ministeriul de honveđi s'a dat de urma unei defraudări de câteva mii florinți, comisă de căpitanul Schmidler și de maiorul Tomisic, cari au și fost arestați. Celu dintău s'a spânzurat în închisore.

— x —

La ultimul tângu de vite din Sibiu au fost adunate 8000 oi, 1200 cai și 10,000 boi și vaci. S'au vândut 6900 oi, 548 cai și 3023 boi și vaci. Vândarea adecă a fost mai bună ca în anul trecut, der prețurile mai slabe. Astfel cei mai buni boi s'au vândut cu 100 fl., părechea de vaci cu 40 fl. Caii au fost peste totu slabi, cai tineri n'au fost de locu, prețurile lor au variat între 3 fl, pênă la 80 fl. Cumpărători streini au fost puțin. Peste totu tângul a fost mai slabu că celu din Maiu.

— x —

Clușienii, particulari ca și comuna, vrău cu oră ce chipu să se îmbogățescă cu ocaziunea mergerei Maieștiții Sale acolo. Nu'i destul că particularii ceru prețuri fabuloase pentru câteva ore de ședere în casele lor, der și comuna nu vrea să rămână mai pe jos. Locurile în tribunele ridicate de ea în patru părți costă 5 fl, 4 fl, 3 fl, 2 fl. 50 cr., 1 fl. 50 cr., 1 fl. 20 cr., 1 fl. Trebuie că streinii vor crede, că în Ardealu umbă zăni cu florinți în codă, pe când și ei sermanii simt amară sărăcia și miseria.

— x —

Despre legătura dintre Kossuth și Kulturegyletulu ardeleanu scrie „Ellenz-k“ Nr. 207 dela 13 Septembrie: „Între marele nostru compatriot și între marea noastră reuniune se întreține o comunicațiune continuă, intru cătu reuniunea îi trimite din casu în casu marelui patriotu ca membru fundatoru tôte publicațiunile și incunoscinițările sale. Raportulu anualu aiu reuniunii tipăritu și lucratu cu mare grijire s'a trimis er de cătră cancelaria secretariatului lui Ludovicu Kossuth, care și pe acestă cale se pôte continuu informa despre mișcările reuniunii, de care, precum adeseori s'a exprimat, se interesază forte viu“. — Ce ispravă!

— x —

În 7 Septembrie au ars în Bistrița în timpu de o oră trei case și trei edificii economice. În 11 Septembrie au ars în Orăștia — se bănuiesc că foculu a fost pus — șese case și numeroase edificii economice, împreună cu 26 caru de fenu alu comunei; au perit în flacări și cățiva porci și paseri de curte.

— x —

După raportele făcute în adunarea comitetului administrativu alu comitatului Brașov, ținută în săptămâna trecută, restanța de dare pe acestu an era la finele luni Augustu de 83,608 fl. 96½ cr., după ce din

suma de 372,297 fl. 87½ cr. datoriă de dare pe alu treilea cvartal au incursu 288 688 fl. 91 cr. La finele aceleiași luni erau în temnița tribunalului din Brașov 88 arestanți, dintre cari 73 condamnați, 9 în cercetare.

Manevrele din Ardelu.

Pentru marele manevre din Ardelu, conducătorii lor au dat operațiunilor ca basă următorea suposițiune:

Corpulu VII (partea vestică) are de gându să înainteze în sudu de Mureșu din Banatu spre Sibiu. Cavaleria sa care recunosec (brigada 7 de cavaleria) ajunge la 14 Septembrie Dobra și Grădiștea (în sudvestu de Grădiște. — Corpulu XII (partea ostică) se adună lângă Alba-Iulia—Sbeșu. Elu are să respingă pe contraru în Banatu. Brigada 12 de cavaleria ajunge la Vințulu de jos și Șibișeni. Trupele corpului de ostă pörtă insemne albe.

Durata exercițiilor e dela 16 până inclusive la 21 Septembrie. Cartierulu principălu se activează la 14 Septembrie (în acestă zi sosese acolo arhiducele Albrecht) și la 20 Septembrie se transferă la Orăștia. La manevre participă următorele corpuri de trupe: la partea vestică corpulu VII de armată, cu totulu 36 bataliōne, ½ compania pioneri, 18 escadrōne, 15 baterii și ¼ din echipagiulu V de poduri de răsboiu. La partea ostică corpulu XII de armată, cu totulu 36 bataliōne, ½ compania pioneri, 16 escadrōne, 15 baterii și ¼ din echipagiulu V de poduri de răsboiu.

Pentru transmiterea comandelor la cele două părți privitoare la dispozițiunile ce au să fiă luate, a scirilor, pregătirilor, încavtarilor, resp. iabării trupelor, nutrii lor ș. a. s'au luat cele mai întinse măsuri. Din dispozițiunile luate de conducerea supremă a manevrelor se vede nișința, de a oferi unu tablou cătu se pôte de fidelu alu serioșității casului; așa e mai alesu comunicațiunea între cele două părți contrare e mărginită tocmai ca și în timpu de răsboiu numai la ceea ce e mai necesaru și numai prin parlamentar se pôte mijloci. Liniile de demarcațiune ce s'arū desemna de conducerea manevrelor nu e ertatū să fiă trecutū înainte de orele 5 în ziua următore. Statulu majoru alu conducerei manevrelor pörtă insemne verđi de câmpu, ca și arbitri și ajutorii de arbitri.

Aniversarea luarei Griviței la Sinaia.

La dejunulu ce s'a dat în ziua de 30 Augustu la Sinaia, la care au luat parte împreună cu trupele Regele și Regina României, mama Regelu, Principeasa de Hohenzollern și oșpeții invitați în număr de peste 90, Regele rosti următorea vorbire:

„Măndru pôte fi unu poporū, o armată cari au împodobitū istoria lor prin fapte răsboinice; ele sunt o dovadă de tără, care impune unu indemn puternicu de a păși ce a fostu căștigatū prin jertfe. Serbămū der astăzi cu via recunosciniță a 10-a aniversare a isbādei dela Grivița, acestū vrednicu botezū de focu alu oștirea noastră, care a relaviatū vechile virtuți militare ale Romanilor. Pentru voi, vânătorii, ziua de 30 Augustu trebuie să fiă deosebitū scumpă, fiindu-că prin vitejia fraților voștri renumele vostru s'a întemeiatū; din sângele cu care au udatū întăririle dela Plevna, neatărnarea României a răsăritū! Armata, prin purtarea sa bărbătescă,

a implinitū visulu multorū generațiunii, a asiguratū viitorulu și a atrasu dragostea și încrederea națiunii. Marea și frumoșă pozițiune care oștenulu românū a dobânditū o pe câmpiele Bulgariei, are sfânta datoriă de a o păstra neatinsă și de a fi de a pururea brațulu și scutulū Patriei. Convinsu că oștirea va rămânē în tôte împrejurările fală țerei, ridicu acestū paharu în amintirea eroilor căduți și în sănătatea apărătorilor României. Să trăiescă armata!

Cuvintele Majestății Sale fură desu intrerupte și acoperite de aclamările entusiaste ale invitaților și ale trupe, cari își părăsiseră mesele aședate lângă pavilionu, unde și luau dejunulu, spre a asculta de aprōpe Augusta cuvântare.

După acestă, d. generalu Budiștenu, locu-șitorulu comandantulu corpului II de armată, rosti următorele cuvinte:

„Ziua de 30 Augustu este o sdevărată serbătore, pentru că dēna ne amintese că, după vécūri de desarmare și de o viață amorțită, a fostu datū Principelui Carolu, suntū astăzi 10 ani, de a rearma pe Români și de a-le redeștepta în inimă vitejia străbună! Este o serbătore pentru că e aniversarea legăturai dintre Tronū și armată, făcută pe câmpulu de luptă! Este serbătore, pentru că sângele versatū a datū țerei independența și Principelui Carolu, dela Plevna, o corōnă de Rege, făcută din oțelulu tunurilor vrășmașului. Acestă serbătore va insemna în istoria pașii noștri cătră mărirea Patriei și va face ca numele Majestății Voștre să strălucescă în vécūri Trăiescă M. S. Regele! Trăiescă M. S. Regina! Trăiescă A. S. R. Principeasa Mamă!.

Vii aclamări primară cuvintele generalului Budișteanu.

D. maioru Lipanū, comandantulu batalionului 3 vânătorii, pronunță după acestă următorele cuvinte:

Sire! Ziua de 30 Augustu este forte scumpă pentru Români, căci în acestă zi, după mai mulți seculi de amorțire, armata română, sub conducerea Majestății Voștre, a doveditū lumii vitejia sa. Insufletită de iubire și devotamentū, armata Vă urěză Vouē, Sire, și M. S. Regina ani mulți și fericiti. Să trăiți, Sire, Să trăiescă M. Sa Regina! Să trăiescă A. S. R. Augusta Voștră mamă, Principeasa Iosefina de Hohenzollern.

În urmă, d. colonelū în rezervă Teodoru Văcărescu, autorulu „Istoriei resbelului Turco-Românū“, a luat cuvântulu și a rostitū următorele:

Sire, Dōmnă, Alteță Regală! Ca alcătuitorū alu unei scrieri, care a avutū fericirea a fi bine primită de camerații mei din armată, și ca păstratorū de letopisiții, cum șicea bătrāni, alu ultimulu nostru răsboiu, mi s'a datū de Rege inaltulu ordinu a rosti câteva cuvinte la acestă serbare. De 17 zile se implinise, la 30 Augustu 1877, 282 de ani de când ostașii romāni, avēndū în fruntea lor pe unulu din cei mai mari și mai viteji Domni, cari au stăpānitū acestă țară, să răsboieră cu Turcii pe dealurile și pe văile dela Călugăreni, și dobândiseră neperitōre gloriă. Aprōpe trei vécūri stătū ruginitū agra și ascuțita pală strămoșescă dela Călugăreni, până când Dumădeșca pronia trimise Romānilorū unu domnū răsboinicu ca Mihaiu Viteazulu, ca dēnsulu priceputū, povățitorū de oști, și, mai fericitū decât dēnsulu, cumpetosū și înțeleptū întemeiatorū alu Crăiei romānesce. La porunca acestui domnū, oștenii

FOILETONU.

O excursiune la Sinaia.

(Urmare și fine.)*

Câte va picături de ploă ne șilescă să căutăm adăpostire în vila din apropierea podului, schimbată în cofetăria. Cei flămānți profitară de ocaziunea ce li se înfățișă, spre a-și amorți fōmea pentru câte-va momente. Der sōrele nu 'ntârziă de-a reapără și noi, suindū drumulu în zigzag croitū pe dealulu ce se 'nalță d'asupra mânăstirei, nu 'ntârziărām de-a sosi în fața pavilionului ridicatū pentru serbare.

O scară în spirală conduce din șosea până la intrarea în pavilionu: o arcadă avēndu d'asupra-i inscripțiunile răsboielorū, strinsă între două turnuri pătrate pe cari filăe cu mândriă tricolorulu romānescu. De o parte și de alta piramide artistice formate din armele diferitelor corpuri. Pavilionulu e 'n formă dreptunghiulară, cu latură din fundu alcătuită din mai multe linii frānte simetricu, avēndu în mijlocu, pe unu fondu de draperia în culorile naționale și 'nfățișandū marca țerii, portretele Soveranilor. Piedestalele, stēlpii, pāreții și parapetulu pavilionului suntū tapetați cu mușchiu în două nuanțe, formāndu felurite desemnuri. Între stēlpi, prin șerma ce se 'ncrucieșă dela unulu la altulu, ținēndu locu de pāreți, se împleteșce monograma părechei regale (C E) asemenea lucrată în mușchiu. Și pretutindenī placarde albe cu diferite inscripțiuni și stegulețe tricolore.

După acestū pavilionu, unu vastu umbrarū de bradū adăposteșce mesele soldaților, ale cărorū barace suntū înșirate una lângă alta pe ambele laturi. Tôte suntū frumoșu căptușite cu mușchiu în diferite nuanțe, alcătuidū diferite figuri, una mai originală decât alta și

tocmai pentru acestă presintāndū aspectulu celū mai pitorescu. Publiculu nu lipsi d'a cerceta nici interiorulu baracelorū, a cărorū ordine și curățeniă nu lăsa nimicū de doritū.

De pe acestū platou privirea domină Sinaia și 'n departe valea Prahovei. În stānga mânăstirea cu indoteile sale curți, biserică și zidiri; mai la vale Prahova și dincolo rēutaciōsa Vale Rea mugindū la pōtele „Cumpētulu“; în fața orașulu, ce-și înșirue numeroșele-i vile cochete d'a lungulu șoselei naționale, și cursulu caprițiosu alu Prahovei ce se pierde 'n adēncimea prăpăstioselor Orății; în stānga, ripa, dincolo de care se 'nalță „Furnica“ și „Virfulu cu dorū“, care ne opreșce d'a vedē alteeva decâtu albastrulu inaltū alu Cerului.

Cornistulu anunțandū apropierea Soveranilorū, ne sustrage contemplațiunei noastre. Sosescū generalū, ambasadori, persoane oficiale. Urmēzā damele de onōre, în costume simple țărănesce, precedandū echipagele regale cari se ivescū la cotitura drumulu. Soveranii descindū, mușica cāntă, soldații înșiruiți în spirali pe totu parcursulu treptelorū scotū rēsunătore strigāte de „ura!“ Strāinii se'ndēsă spre pavilionu. Unu Ungurū observă prietenulu celū insoția, în limba lui Atilla: „E popularu Regele Romanilorū. — Da, pentru că e alesu de poporū,“ esplică celălaltū în naivitatea sa.

Între acestea, totū întreținēndu-se cu diferitele persoane civile și militare invitate a lua parte la prānđu, Soveranii își ocupă locurile ce li se rezervase în fundu, la mijloculu mesei în formă de potcovă, ce ocolia interiorulu pavilionulu.

Nedoritorū d'a jindū la māncarea altora, ne grābirām a descinde ca să facemū și noi același lucru. Cei cari au avutū norocita ideă d'a-și procura dela arangiatorulu excursiunei și unu biletū de prānđu, māncară bine și estinū. Ceilalți plătiră scumpū serviciulu celū mai prosud.

După masă părerile se împărțiră: unii reluară drumulu spre barace, unde se întinse o horă cătu tôte zilele, la care însăși Regina a luatū parte, spre nedecrisa mulțămire generală; alții, după ce vizitară admirabila instalare hidroterapeutică a Eforiei, intrarū'n tocmelă cu țerancele ce espusesc spre vëndare, pe alea promenadei, lăvicere frumoșu țesute cu flori măestrite, cămēși albe cusute cu arnici, îi subțiri brodate cu fluturi și mătase, velnice și fote lucrate cu firu galbenū și albū, marama de borangicu cu betelă și ștergare cu riuri în tôte fețele; er alții porniră prin orașu voindu s'admire cu deamēruntulu încantătorele vile ce aristocrația și plutocrația bucureșceană și-au duratū aci de șecce ani încōce.

În aceste indeletniciri ziua trecu pe neșimțite Spre sēră norii, de a cărorū tristă înfățișare nu furām scutiți mai tōtă ziua, își reincepură meseria lor de cernători de apă, silindū ne a ne stringe pe terasa hotelului-restaurantu Kirschner, unulu din cele dintāiu ca reuțați, însă din cele din urmă ca servițiu. D'altfelū întreprenorulu e unu nēmțu prea cum se cade, care are nenorocita ideă de a se sluji cu Evrei forte obrasnicū, cu tōte că aci se ospēțezā lumea elegantă.

Între dulci convorbiri prietenesce și vehemente lecțiuni de bună cuviniță date chelnerilorū, sosese ora când trebuia să mergemū a vedē retragerea militară cu torțe și Castelulu Peșului în plină lumină electrică. Dincolo de mânăstire, țărārām pe delū luminele tortelorū, ce ajungeau pān' la noi împreună cu notele muzicei, care suna retragerea.

Înainte noastră, printre brați, licăriau aburi albi ce zugrāviau vērfulurile lor și în susu aerulu umedū alu unei nopți ploioșe, cu o lumină de culoarea fulgerului. Dela podulu Peșului spectacolulu era uimitorū. Șecce lampe electrice cu globuri mate, împrăștiate la distanță, în fața și în giurul palatului, dau acestui unu aspectu intr'adevărū feericū. Înaintărām până la Corpulu de

* Veđi Nr. trecutū.

românii năvăliră la Grivița asupra soldaților lui Osman și cu aceeași vitejie cu care deteșă năvală la Călugăreni oștenii lui Mihaiu asupra nenumeratelor ordii ale vizirului Sinan.

Cu deopotrivă recunoștință către cer și cu deopotrivă mândria națională împreună în inima noastră aceste două glorioase date ale istoriei noastre, care cadu în aceeași lună: 13 August 1595 și 30 August 1877; căci, la trei ve-uri depărtare, ele dovedesc că Românul nu scade, ci sporesce și ori cât de îndelungi se fiă vremile, ori cât de turburate întâmplările, bărbăția și virtutea oșteanului român este aceeași, și scie pururea a-și face datoria către patriă și către tron.

Să ne unimă der cu toții și într'un glas să strigăm: Trăiească Regele Carol I, căpitanul care a întinerit gloria armelor române și a făcut să înverzească erăși în giurul stégurilor noastre dafinii biruinței! Trăiească Regina Elisabeta, duiosa mângăitoare a ostașilor răniți în război! Trăiească Alteța Sa Regală Principesa Iosefina de Hohenzollern, care serbeză această și în mijlocul nostru, dulce și iubită mamă, care a născut, a crescut și a hărăzit poporului român pe eroul dela Grivița și dela Plevna!⁴

La acest dejun comun au luat parte între alți invitați: Exc. Sa d. Busch, ministrul Germaniei, Exc. Sa Sir Franck Lascelles, ministrul Angliei, și Lady Lascelles, Exc. Sa comitele Goluchowski, ministrul Austro-Ungariei, Exc. Sa d. Rajevisch, ministrul Serbiei, Exc. Sa Marquisul Del Moral, ministrul Spaniei etc.

Raportul*)

primului secretar Ioan Popu Reteganul, către On. comitetul de ajutorare cu abecedare și legendare a elevilor săraci dela școlile române rurale, cu reședința în Rodna veche, Transilvania.

On. Comitetul! La începutul anului școlastic 1886/7, se gândi primul secretar al acestui Comitet, care atunci era învățător al școlii române din Săncel, lângă Blașin, cum s'ar pute face ca elevii școlilor române rurale să nu fie lipsiți de cele mai necesare cărți de învățământ: de abecedare și legendare? A meditat mult asupra lucrului, a întrebat în dreapta și în stânga, unde? ce s'a făcut în astă cauză? și a venit la convingerea, că chiar în astă privință s'a făcut atât de puțin, încât putem dice că nu s'a făcut nimic. A mai făcut trista experiență, că la multe școle române rurale majoritatea elevilor sunt lipsiți de mijloace prin cari se pot ajunge la cerșea împărăția a scrisorilor, sunt lipsiți de abecedare și legendare, spre rușinea veacului în care trăim. S'a gândit, că ore ce pôte fi cauza de conducătorii destinului națiunii noastre s'au cugetat atât de puțin asupra acestei teme atât de adâncă tăietore în viața culturală a poporului nostru mult cercat, dela a cărei rezolvire folositoare atâră în mare parte succesul binefăcător al învățământului și instrucțiunii populare? Căci, și-a dis acest raport, decă în adevăr am dori progresarea neamului nostru, ar trebui ca fiecare din noi să se intereseze de această cauză, ar trebui ca fiecare, în cerul său de activitate, să tindă la luminarea acelora, cari mâne —

*) Celelalte diare sunt rugate a reproduce acest raport.

poimane vor fi urmașii noștri, vor forma continuitatea genului, ca membri ai națiunii noastre celei atât de părăsite de soarte.

Vedându însă trista stare în care se află majoritatea elevilor școlilor noastre rurale, creșându că ori-ce întârziare la curarea rului ar fi un păcat strigător la cer; vedându că alți membri de ai scumpei noastre națiuni sunt atât de ocupați și îngreunați cu alte afaceri încât — cauza acesta — deși, după mine, ar merita cea mai mare atențiune, sunt siliți deocamdată a o lăsa altora; creșându că nu voi comite un păcat strigător la cer, decă voi apela la marimozitatea bunilor conaționali, m'am pus, la începutul anului școlastic 1886/7, și am făcut un apel public în toate foile noastre de dincoace, în care m'am rugat, ca fiacare, după voință și putință să contribuie câte ceva pentru crearea unui fond, din care să se provađa în mod gratuit elevii săraci ai școlilor române rurale cu abecedare și legendare. Asemenea rugasem în același apel pe d-nii învățători să-mi notifice: ce cărți folosesc? de care autor? li sunt impuse, ori le folosesc ca cele mai bune după convingerea d-lor? de câte exemplare ar ave lipsă pentru săracii elevi ai școlii ce o conduc?

Și apelului acelaia numai decăt au început a răspunde unii bineșimțitori, parte felicitându ideea, parte contribuind câte ceva, parte arătându lipsele de cari sunt bătute unele școle, de unde m'am convins că apelul meu a fost cetit și apretiat baremi în parte.

Ocupându apoi postul de învățător al școlii române de aci, ca să pot lucra mai cu succes la opera începută, mi-am comunicat ideile cu d-vostre și v'am rugat ca toți în compania să formăm un comitet spre acel scop, care va purta numele:

Comitetul de ajutorare cu abecedare și legendare a elevilor săraci dela școlile rurale române de sub coróna St. Stefan. În acest comitet mi s'a oferit onorificul post de secretar primar, imputernicit fiind a aduna însu-mi ofrandele, din care în conțelegere cu d-ia Președinte și cu domni membri ai acestui comitet, voi aduce și distr'bui cărțile de lipsă și voi purta evidență despre tot ce se referese la acest fond.

Acum, vedându că de un timp încôce nu ne mai sosesce nimic referitor la acest fond, vedându că am ajuns deja și la încheierea anului școlastic 1886/7, sunt liber a-mi da semn de tot ce s'a întâmplat în această cauză, din Septembrie 1886 până la finea lui Iuliu 1887.

I. Ban au incurs dela următorii binefăcători: a) înainte de constituirea Comitetului: D-nii 1. Nicolau Rusănu, mare posesor în Săncel 1 fl.; 2. Elie Doppu, adjunct de inginer în Săncel 1 fl. 10 cr.; 3. Dănilă Gaboru, adjunct de inginer în Săncel 1 fl.; 4. Petru Lenghelu adjunct de inginer în Săncel 1 fl.; 5. Ein Unbekanter 20 cr.; 6. Ionu Frățilă primar comună în Săncel 1 fl.; 7. Artemiu Blăjanu preot în Obreja Ternav. 1 fl.; 8. Ionu Filipu preot gr. cat. în Libotin 1 fl.; 9. Dr. Ionu Popu de Bichis med. de reg. în Sibiu 1 fl.; 10. Redacțiunea dela „Ludimagister” în Reșița 50 cr.; 11. Aronu Lupeanu amplotat militar la direcțiunea de geniu în Przemysl 1 fl.; 12. I. Popu Reteganul 1 fl. 45 cr.; 13. Constantinu Iuga preot în Negrișca 30 cr.; 14. Ionu Oiteanu notar cerc. în Negrișca 40 cr.; 15.

Nicolau Mihăescu învățător în Negrișca 31 cr.; 16. Vasiliu Bodea preot în Negrișca 24 cr.; 17. Vasiliu Gaboru subnotar în Negrișca 20 cr.; 18. Nicolau Vladu economu în Negrișca 20 cr.; 19. Biserica gr. cat. din Negrișca 20 cr. 20. Ionu Marcu preot în Viena (Augustineum) 1 fl.; 21. Emanuil Ungureanu avocat în Timișoara 5 fl.; 22. Dăna Teresia Zsianu în Reșița 1 fl.; 23. D-șorele: Dora Bălănescu în Reșița 1 fl.; 24. Sofia Nicolaevitsch 1 fl.; 25. Ida Crenianu 1 fl.; Caterina Nicolaevitsch 1 fl.; D-nii: 27. Gregoriu Drăghiciu 1 fl.; 28. Iosif Pocreanu 1 fl.; 29. Simion Pătășanu 50 cr.; 30. Petru Jivi 30 cr.; 31. Iuliu Crăciun 1 fl.; 32. Carolu Janu 50 cr.; 33. Mihaiu Savescu 50 cr. (toți din Reșița) 34. St. d-nă colectantă Lucreția Frențu 1 fl.; 35. Petru Mohoru inv. în Tutova (România) 80 cr. Suma 30 fl. 70. (Va urma.)

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a „Gaz. Trans.”)

DEVA, 16 Septembrie. — Maiestatea Sa a sosit er înainte de ameli și a fost cu însuflețire primit. La salutarea episcopului greco-catolic, dișe Maiestatea Sa că-i va face oricând bucuria de a auzi, că activitatea clerului urmăresce numai ținta a cultiva cu zel la credincioși, pe lângă cerința vieții religioase, fidelitatea către tron, fidelitatea și alipirea către patriă și către legile sale, și concordia frățescă între toate confesiunile și naționalitățile. La salutarea membrilor preoșiei greco-orientale răspunde Maiestatea Sa, că așteptă ca ea, avându înaintea ochilor numai chemarea preoșescă, să cultive prin exemplul și prin influința ei la credincioși numai fidelitatea către tron, simțimentele religioase și patriotice, concordia frățescă și prin acesta să se facă vrednică de recunoștința mea precum și de grația mea mai departe. La salutarea fișpanului Pogany răspunde Maiestatea Sa, că vrea să cređa, cumcă întreaga populațiune fără deosebire de religie și de naționalitate emuleză și în cultivarea concordiei frățescă, ca și în iubirea și alipirea către patriă. Săra a fost strălucit iluminat orașul.

Necrolog. Ioan G. Moldoveanu, comerciant în Braila, după o scurtă suferință, împărțit cu sf. taine, încetă din viața Joi în 3 (15) Sept. la 11 ore seara în etate de 35 ani. Despre această tristă pierdere incunoscintă pe toate rudeniile și pe toți cunoscuții reșosatului neconsolabila sa soția, tată, frate, surori, nepoți, nepote, cumnați și cumnate. Rămășițele pămâtesci se vor ridica din casele D-nei Paraschiva N. Navrea (Scheiu, Tocile Nr. 525) și se vor înmormenta în cimitirul bisericii sf. Treimi de pe Tocile Sămbătă la 5 (17) Septembrie la 4 ore p. m. — Brașov, în 4 (16) Septembrie 1887.

Fia-i țărâna ușoră și memoria binecuvântată!

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei” a 5 cr. se pot cumpăra în totungeria lui I. GROSS, și în librăria d-lui Nicolae I. Ciurcu.

Editor: Iacob Muresianu.
Redactor responsabil: Dr. Aurel Muresianu.

gardă, ploia ce începuse a răpi cu putere oprindu-ne d'a merge mai departe. De aci, întorcându-ne înapoi, coborâm în albia Peleșului, unde sunt instalate aparatele iluminatului electric. Aici admirăm curățenia mașinelor și grăsimia piramidală a directorului usinei; apoi, abia adăpostiți de ploia sub diafanele noastre umbrele, coborâm spre oraș. Depărându-ne întunecul devenia din ce în ce mai des, și eșiți din crtea mânăstirii, pe unde este comunicațiunea, abia găsimă poteca ce coboră la fântâna din capul promenadei. În schimb, cu atât mai ramos ne apăr spectacolul ce ni-l înfățișă orașul, care nu mai era alt, prin obscuritatea aburșă a nopții decăt un câmp de stele la picioarele noastre în lipsa unui asemenea d'asupra capetelor noastre.

Der ploia nu ne îngădui să admirăm mai îndelung nesfârșita varietate de lumini, ce se perdeau accidentat în zarea îndepărtată, perdată în umbra munților și în întunecimea văilor, și coborâm cu părere de rău spre hotel, unde nu mai găsimă pe nimeni dintr'ai noștri. Dibuidu prin întunecul cel mare pe care semi-lumina câtorva slabe felinare nu-l făcea decăt și mai negru, și, după ce nici în vasilata hotelului Caraiman nu ne regăsimă tovarășii de drum, coborâm la gară. Vagonele înșiruite la peron și ocupate de mult de către oșpeții pe cari o di de negrije îi obosise până a-i face să cadă în brațele somnului, aveau aspectul unor dormitoare ambulante. Cu greutate ne găsimă și noi câte un loc și, reflectându somnoroși asupra zădărniciilor lumesci, ajunserăm la Brașov fără nici un accident.

Caros.

(53) Misterele Veneției.

de Edouard Didier, traducere de Ioan S. Spartal.

XVIII

Tribunalul Avogadorilor.

Carlo Bembo îi dișe:

— Visitele pe cari le ai făcut în noptea d'alaltăeri și erî nopte prizonierului, le-ai făcut după cum prescrie regulamentul?

— Da, Escelență, răspunde ofiterul.

— Și la fiecare vizită ai putut să constăți identitatea prizonierului?

Ofiterul scia bine, ce primejii îndura el decă spunea adevărul, fiind că se putea întâmpla ca chiar în noptea aceea să facă cunoștință cu canalul Orfano. De aceea nu desmînți pe temnițerul Nello.

— Oricând m'am prezentat aci — dișe el — am luat libertatea să întreb pe domnul podestat, care era bolnav, cum merge cu sănătatea și d sa mi-a răspuns totdeauna cu bunăvoință.

— Bine! declară bătrânul Bembo.

Întorcându-se apoi către podestat îl întrebă:

— Martinengo, binevoesc de-mi spune decă recunosci de adevărate taptele astfel cum au fost spuse de temnițerul Nello și de inspectorul de serviciu?

— Da, veți bine! răspunde Martinengo. — Să-mi dați însă voe să vă observ, că numai ca să fiu curtenitoru consimțu ca să răspund întrebărilor d-vostre. Pentru nu sciu care motiv — fiind că nu v'ați explicat — pretindeți că am eșit din temniță erî, mi se pare. Ca să stabiliți adevărul, faceți o anchetă. Asta vă privește, însă, în conștiință, eu trebuie să vă ajut într'o lucrare care mă lovesce?

Cu vorbele acestea se sfârși interogatoriul. Bătrânul Carlo Bembo se retrase în palatul său, după

ce convocă la domiciliu și pentru a doua di din vreme nu numai Consiliul celor dișe, der Senatul întreg, pentru ca să delibereze și să ia o hotărîre în afacerea acesta gravă.

În Senat discuția fuse furtunosă. Deocamdată se stabilise două curenturi de opinii contrarii: a prietinelor lui Martinengo și a adversarilor lui. Dela mörtea celor doi Foscar, vrăjmașii podestatului se înmulțiseră. Acum când s'ajunsesse scopul politic, fiecare încep să aibă milă și să se întorcă împotriva celor cari fuseseră uneltele acestor mașinațiuni scârböse. Fiecare dișe că numai din pricina prigonirilor lui Loredano și intrigilor podestatului Padovei căduse Casa ilustră a lui Foscar.

Însă afară de partidele acestea două cari bucuror ar fi absolvit seu osândit pe Martinengo mai dinainte, mai era centrul, ca să dicem astfel, care represinta opinia de mijloc a Senatului.

Partidul acesta era cel mai numeros. Elu represinta porțiunea cea mai moderată din Senat și pôte chiar cea mai politică, fiind că era totu într'o vreme cea mai puțin pasionată și cea mai puțin impresionabilă, cea mai puțin nervoasă, decă voiti.

Centrul văduse totdeauna cu ochi rei procesul intentat lui Martinengo. În egoismul lor politic senatorii vorbeau astfel:

— Trebuie să ne ferim să atingem cumva pe unul dintr'ai noștri. Toți patricienii, alu căroru nume este înscris în cartea noastră de aur, formeză o corónă a Veneției. Nimeni n'o pôte atinge fără să nu i-se întemple nimic. Decă îi sdrobiți o flóre, coróna se strică și se spulberă. Decă interesul justiției cere, negreșit că vinovatul trebuie lovit, afe-se elu în ori-ce loc, fiă elu ori cât de sus pus.

(Va urma.)

Cursul la Bursa de Valen
din 14 Septembrie st. n. 1887.

Table with 2 columns: Item description and price. Includes items like 'Rentă de aur 5%', 'Rentă de hârtie 6%', 'Amortisarea datoriei', 'Bonuri rurale', etc.

Bursa de București.

Cota oficială dela 1 Septembrie st. v. 1887.

Table with 3 columns: Item description, Cump. (buy), and vând. (sell). Includes items like 'Rentă română (5%)', 'Rentă rom. amort. (5%)', 'Banca națională a României', etc.

Cursul pieței Brașov

din 16 Septembrie st. n. 1887.

Table with 3 columns: Item description, Cump. (buy), and Vând. (sell). Includes items like 'Bancnote românești', 'Argint românesc', 'Napoleon-d'or', etc.

Advertisement for 'Magazinul meu' (My Store) by Carol Kirr. Text: 'Onoraților mei mușterii din oraș și sate fact prin această cunoscută, că am redeschis... Magazinul meu cu băcăniă, coloniale și văpseli... CAROL KIRR, Piața mare Nr. 90, la „Vulturul negru.”'

Advertisement for train and post schedules in Brașov. Text: 'Sosirea și plecarea trenurilor și postelor în Brașov. I. Plecarea trenurilor: 1. Dela Brașov la Peșta: Trenul de persoane Nr. 307: 7 ore 20 de minute sêra... II. Sosirea trenurilor: 1. Dela Peșta la Brașov: Trenul de persoane Nr. 308: 9 ore 46 minute înainte de amêđi... A. Plecarea postelor: a) Dela Brașov la Rêșnov-Zêrnesc-Bran: 12 ore 30 min. după amêđi... B. Sosirea postelor: a) Dela Rêșnov-Zêrnesc-Bran la Brașov: 10 ore înainte da amêđi...

Advertisement for subscribers. Text: 'Avisul d-loru abonati! Rugamă pe d-nii abonati ca la reînnoirea prenumerațiunei sê binevoiascã a scrie pe cuponul mandatului postal și numerii de pã fașia sub care au primitu țiarul nostru până acuma. Domnii ce se abonezã din nou sê binevoiascã a scrie adresa lamuritu și sê arate și posta ultimã. ADMINSTR. „GAZ. TRANS”'

Large advertisement for 'Publicațiunile „CANCELARIEI NEGRUȚIU,“ - GHERLA - SZ. UJVAR.' listing various books and their prices. Includes titles like 'AMICULU FAMILIEI', 'PREOTUL ROMAN', 'Probitatea în copilăria', 'Barbu cobzarul', 'Hermann și Dorotea', 'Ifigenia în Aulida', 'Petulantul', 'Carmen Syiva', 'Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu', 'Trandafiri și vioarele', 'Tesaurul dela Petrosa seu Cioșca cu puii ei de aur', 'Apologia', 'Renașterea limbii românești', 'Biblioteca Sateanului Român', 'Biblioteca familiei', 'Colecte de Recepte din economiã, industriã, comertu și chemiã', 'Economia pentru școlile popor.', 'Indreptarũ teoreticũ și practicũ pentru invetãmintulũ intuitivũ în folosulũ elevilorũ normali (pre-